# Verslag bestuurlijk overleg RES en windambitie

## Vrijdag 28 oktober 2022

**Locatie** : Teams
**Aanwezig** : Michael Geerdink (MG) (Borne), Harry Scholten (HS) (HvT), Claudio Bruggink (CB) (Hengelo), Tijs de Bree (TB) (provincie Overijssel), Irma van der Sloot (provincie Overijssel)

| Nr. | Onderwerp | Toelichting |
|---|---|---|
| 1. | Toelichting op de plan MER | |
| 2. | Enquête Hengelo | |
| 3. | Gezamenlijk proces | |

*Aanleiding*

Op 6 oktober – tijdens het vorige BO – is stil gestaan bij de mogelijkheid tot een gezamenlijke aanpak om tot zoekgebieden te komen. Om diverse redenen was er nog onduidelijkheid over de plan-MER van de RES Twente en de plannen van de gemeente Hengelo om hier input voor op te halen. Deze agenda begint daarom met een korte toelichting en advies op beide punten.

Daaropvolgend is afgesproken dat ambtelijk een voorstel wordt voorbereid hoe een gezamenlijk proces vormgegeven kan worden waarmee op tijd (<1-7-23) voldoende zoekgebieden voor windenergie zijn aangewezen in het A35-gebied. Daarbij is de afspraak gemaakt dat voorafgaand aan het nieuwe BO (28 oktober) de wethouders intern afstemmen binnen de colleges.

### 1. Toelichting op de plan MER RES Twente

De RES is een ruimtelijke visie waarin activiteiten mogelijk worden gemaakt met aanzienlijke milieueffecten. De RES 2.0 is na het in werking treden van de omgevingswet plan MER plichtig. In de RES Twente 1.0 is dan ook opgenomen dat er een regionale MER-procedure wordt doorlopen ten behoeve van de RES 2.0. Deze MER wordt daarmee uitgevoerd in opdracht van alle RES-partners.

In de MER worden de milieu- en gezondheidseffecten in beeld gebracht. Dit biedt de mogelijkheid om zoekgebieden nader te definiëren.

Op dit moment wordt gewerkt aan de NRD (Notitie Reikwijdte en detailniveau). Tijdens het laatste breed bestuurlijk overleg (BBO) en het afgelopen najaarscongres van de RES Twente is hierover ook een informatiesessie georganiseerd. Ook is er al langere tijd een werkgroep van gemeenten actief die hiervoor input aanlevert. Inmiddels is een externe partij – Pauline v.d. Veen – aangesteld om de NRD op te stellen. De planning is dat de NRD naar de commissie MER gaat en er een inspraakprocedure wordt gestart die in januari moet zijn afgerond. Daaraan voorafgaand komt deze NRD nog ter info langs de bestuurders. Daarna wordt de opdracht voor de plan MER gegeven aan een bureau die deze MER op moet leveren ten behoeve van de RES Twente 2.0 die op 1 juli moet worden aangeleverd bij de NP-RES.

In de plan MER wordt gekeken naar geobjectiveerde opweklocaties – o.b.v. wetgeving/criteria – waar windturbines mogelijk zijn en hoe locaties zich tot elkaar verhouden. Waar bekend worden

zoekgebieden en locaties hierin ook meegenomen, maar ook plekken waar formeel nog geen zoekgebied ligt. Naast windturbines worden ook zonnevelden en warmte-infrastructuur onderzocht.

Het aanwijzen van zoekgebieden hoeft niet te wachten op de uitkomsten van een plan-MER. Sterker nog, het aanwijzen van zoekgebieden voorafgaand aan de plan-MER betekent dat voor die zoekgebieden direct alle milieugevolgen goed in kaart worden gebracht.

De vergadering heeft kennis genomen van de stand van zaken plan-MER van de RES-regio Twente

2. Enquête Hengelo

Vorig jaar heeft Hengelo een proces doorlopen voor grootschalige elektriciteitsopwek. De gemeente Hengelo heeft ervoor gekozen om dit via de instrumenten van de Omgevingswet te doen. De zoekgebieden waren al vastgesteld in de Omgevingsvisie 'Hengeloos Buiten'. Om tot zoeklocaties te komen voor zonnevelden en windturbines en beleidskaders op te stellen over hoe, met wie en waar energieprojecten aan moeten voldoen is er een Omgevingsprogramma opgesteld. Daarvoor is een participatieproces doorlopen en heeft er een inspraakprocedure plaatsgevonden. Als vervolg hierop is een omgevingsprogramma vastgesteld.

Hiervoor hebben onder andere -in afstemming met de buurgemeenten – buurtgesprekken met bewoners plaatsgevonden in een cirkel rondom de zoekgebieden die input konden leveren, ook met inwoners van Borne en HvT. Resultaat is dat van de vijf zoeklocaties voor wind er drie zijn overgebleven.

Hengelo heeft nu dus zoeklocaties vastgesteld.

Om de volgende stap te zetten en definitief te bepalen of en in welke mate hier ook ontwikkelingen plaats gaan en kunnen vinden, wil de gemeente kijken naar de precieze effecten op de omgeving. Hiervoor wordt aangesloten bij de plan-MER van de RES Twente. In opmaat naar die plan-MER wil de gemeente Hengelo de zorgen en bezwaren die ze hebben opgehaald uit het participatieproces voorleggen aan omwonenden in een cirkel rondom de zoeklocaties (en projectlocatie Wind voor Buren), wederom dus ook bij inwoners van Borne en HvT. Het doel van die onderzoeken is om alle inwoners rondom de zoeklocaties/projectlocaties de gelegenheid te bieden om te reageren om een zo volledig mogelijk beeld te krijgen wat er leeft en dit als input in te brengen t.b.v. de plan-MER.

Over de enquête en het verspreiden ervan in de buurgemeenten is reeds veelvuldig ambtelijke afstemming geweest met beleidsmedewerkers en communicatieadviseurs van de buurgemeenten. In die afstemming is hier ook positief op gereageerd door Borne en HvT. De enquête is inmiddels klaar om te verzenden. Belangrijke aanvulling is dat de verenigde actiegroepen uit Hof van Twente, Borne en Hengelo die tegen windenergie zijn het ook een goed idee vinden dat de enquête grensoverschrijdend verspreid wordt en dat Hengelo zich niet alleen beperkt tot de zoeklocaties in Hengelo, maar ook het initiatief Wind voor Buren meeneemt omdat deze niet los kunnen worden gezien van elkaar.

De vraag in het vorige BO was in hoeverre het nu handig is om deze enquête door te zetten gegeven enerzijds de beleidslijn in Borne/HvT tot nu toe en gegeven de ambitie om samen een proces op te starten.

Ambtelijk advies: enquête z.s.m. grensoverschrijdend verspreiden, waarbij Hengelo van mening is dat dit vanuit de subregionale samenwerking namens de 3 gemeenten zou moeten (gezien grensoverschrijdende impact & locaties in meerdere gemeenten)

Bespreekpunt: welke verwachtingen wek je met de vragen zoals die zijn opgenomen in de enquête?

Redenen

- Inwoners zijn bekend met enquêtes over het onderwerp
- Inhoudelijk is het niet logisch om onderscheid te maken o.b.v. een administratieve grens, die grens heeft namelijk geen invloed op de ervaren overlast/zorgen.
- Het begeleidend schrijven bij de enquête biedt voldoende mogelijkheid om te duiden dat dit gaat over de zoekgebieden van Hengelo en niet over stappen die andere eigen gemeenten (in het geval van inwoners Borne/HvT) zetten.
- De planning van de plan-MER staat het niet toe om te wachten. Antwoorden op de enquête (en daarmee input plan-MER) moeten rondom de kerst binnen zijn.

- In de RES is afgesproken dat er grens ontkennend wordt samengewerkt

3. Gezamenlijk proces

Situatieschets & vertrekpunten

Het gezamenlijke gebied langs de A35 is een van de provinciale voorkeursgebieden uit het fundament voor de omgevingsvisie. Het is daarmee belangrijk dat de potentie van het gebied benut wordt. Tegelijkertijd kennen de gemeenten verschillende vertrekpunten en ambities.

Tijdens het vorig BO op 6 oktober is geconcludeerd dat men graag een gezamenlijk proces wil, maar dat vertrekpunten verschillen en het eerst nodig is om daarvoor intern (ambtelijk en binnen colleges) af te stemmen. De afspraak is daarom gemaakt met elkaar om dat te doen voorafgaand aan het volgende BO (28 oktober). Tegelijkertijd wordt ambtelijk het voorstel zoals dat vorige keer op de agenda stond nader uitgewerkt op basis van de verschillende vertrekpunten.

Alvorens het voorstel in dit BO wordt besproken is het van belang de huidige situatie te schetsen per gemeente omdat deze van invloed is op de aanpak. Daarnaast is ambtelijk aangegeven dat het van belang is om het huidige dilemma te schetsen rondom het aanwijzen van zoekgebieden. Verder is aangegeven door de gemeenten HvT en Borne dat een gezamenlijke verkenning vraagt om een mandaat in colleges en raden.

Hengelo
- Heeft windbeleid/gebieden vastgesteld en kent zoekgebieden en zoeklocaties voor wind waarmee men invulling wil geven aan de windambitie. Voor een van die zoekgebieden moet eerst een verdiepend onderzoek plaatsvinden door TNO i.v.m. radarverstoring van Thales. Dit is onderdeel van de provinciale OER die gecombineerd wordt met de overige radarverstoringen in de provincie Overijssel
- Zijn nog input aan het verzamelen op deze locaties voor de plan-MER van de RES Twente (zie agendapunt 2)
- Willen graag in samenwerking met Borne en HvT komen tot een gezamenlijke aanpak
- Brengen de zoeklocaties in, waarvoor reeds een zorgvuldig en uitvoerig proces is doorlopen.
- Zoeklocaties die reeds zijn afgevallen worden niet ingebracht.
- Met de eigenaar van de gronden van een van de zoeklocaties heeft Pure Energie reeds een contract getekend.

Borne
- Op dit moment geen vastgesteld windbeleid
- Realisatie RES bod 100% zon
- Wel windkaarten laten opstellen; deze zijn niet vastgesteld
- Langs A35 op Borns grondgebied geen mogelijkheden; slechts beperkt richting knooppunt Azelo (maar daar speelt het PIP Vloedbeltverbinding)
- Opties vanuit Borns perspectief:
    - Alsnog vaststellen windkaarten (inclusief participatie/ter inzage legging/plan MER/nieuwe afstandsnormen)
    - Participeren in sub regionaal project (bv. door deelname inwoners Borne aan windproject in Hengelo)

Hof van Twente
- Wil geen zoekgebieden voor wind vaststellen, maar elke aanvraag afzonderlijk beoordelen
- Aanvragen voor zowel wind als zon worden getoetst aan de beleidsnota 'grootschalige duurzame energiebronnen (wind en zon)
- Huidig initiatief: Wind voor Buren. Principeverzoek bij de gemeente ingediend met de vraag of de gemeente zelf de ruimtelijke procedure wil doorlopen. De gemeente heeft hierop gereageerd meer tijd nodig te hebben i.v.m. gezondheidsonderzoek. De kans bestaat dat de initiatiefnemer nu de provincie gaat verzoeken om dit initiatief als bevoegd gezag af te handelen.

Dilemma aanwijzen zoekgebieden

In de RES 1.0 is afgesproken dat er in subregionale samenwerking zoekgebieden worden aangewezen. Desalniettemin hebben HvT en Borne dat vooralsnog niet gedaan. De vraag die ambtelijk op tafel komt is: wat als we dit niet doen? Wat betekent dit concreet voor windprojecten? In het provinciaal programma energiestrategie is weergegeven wat het afwegingskader daarbij is.

Samengevat komt het neer op het volgende: indien de gemeente zoekgebieden aanwijst dan stuurt zij daarmee op de locaties waar wind tot ontwikkeling kan komen. Daarbuiten is het niet 100% uitgesloten, maar initiatiefnemers worden wel in de juiste richting gedirigeerd. Indien een gemeente geen zoekgebieden aanwijst – en het project is wel nodig voor de RES-ambitie – dan zullen projecten vanaf 5MW getoetst worden aan provinciaal beleid. Indien het daarbinnen past dan wordt het toegestaan door de provincie. Hierbij geldt geen bovengrens op basis van het lokale bod in de RES.

Samengevat: het is mogelijk gemeentelijke regie te voeren, maar daarvoor moeten wel zoekgebieden worden aangewezen en een politiek proces worden doorlopen. Anderzijds geen zoekgebieden aanwijzen vergt geen besluitvorming en politieke inzet, maar maakt alsnog (op juist meer plekken) windmolens mogelijk. Belangrijke aanvulling daarbij is dat de provincie met het PPE heeft uitgesproken op enkele grootschalige clusters regie te willen voeren per medio 2023 – indien die niet vanzelf tot ontwikkeling komen. Een van de locaties die hiervoor in aanmerking komt is het A35 gebied.

<u>Voorstel ter instemming BO 28 oktober</u>
De centrale vraag is: willen we samen in het A35 gebied komen tot zoekgebieden (<1-7-23) in een ruimtelijk samenhangend verhaal middels een afgestemd proces om daarmee onze bijdrage te leveren aan de RES-ambitie van 60% windenergie?

Voorstel is om het proces in een aantal stappen op te knippen:

1. Op 28 oktober instemmen met (voorwaardelijke)opdracht tot opstellen subregionale windkaart én de ambitie om samen het hele proces te doorlopen (zoals hieronder geschetst).

   Essentieel vertrekpunt hierbij is dat we allen beseffen dat het niet gaat over de OF-vraag (we weten dat er windmolens komen in het A35-gebied mits de aan de (nieuwe landelijke) afstands/milieurichtlijnen uit Den Haag wordt voldaan voor gezondheidseffecten en milieueffecten), maar dat we deze verkenning doen om de HOE-vraag met elkaar te beantwoorden. Hoe willen we regie voeren op de komst van windturbines, gegeven de verschillende lokale vertrekpunten, gegeven het alternatief dat de provincie regie gaat voeren en gegeven de afspraak in de RES 1.0 om uiterlijk 1-7-23 voldoende zoekgebieden aangewezen te hebben?

2. Q4 2022:
   a. ophalen bestuurlijk mandaat in colleges en waar nodig raden voor het opstellen van deze kaart én het commitment op de vervolgstappen
   b. december BO: definitieve instemming en akkoord op nadere opdrachtformulering voor extern bureau (die wordt in aanloop naar dat BO nader uitgewerkt)

   Kanttekening hierbij is dat de Gemeente Hengelo al onderzoeken heeft laten uitvoeren en een daaropvolgend proces heeft doorlopen om tot zoeklocaties te komen die zijn opgenomen in het Omgevingsprogramma Nieuwe Energie. Die zijn door de raad van Hengelo vastgesteld. Deze zoeklocaties worden ingebracht t.b.v. de windkaart.

3. Q1 2023: laten opstellen subregionale windkaart waarbij wordt gekeken naar de technische potentie van het gebied (alle mogelijke locaties) en de opties die daaruit naar voren komen, rekening houdende met uitgangspunten in de RES (clustering, combinatie met infra, ruimtelijke samenhang, streven 60% windenergie).

4. Eind Q1 BO: bespreken resultaten en daarbij antwoord op de vraag:
   a. Hoe willen we turbines hier tot ontwikkeling laten komen?
   b. Gaan we zoekgebieden aanwijzen of niet?

5. Q2 2023: bij een positief antwoord op 4b: proces om de zoekgebieden aan te wijzen in colleges en raden. Uitloop naar Q3 hierbij is mogelijk, mits er eind Q1 een duidelijk voorstel ligt wanneer de zoekgebieden dan zijn vastgesteld.

Indien eind Q1 geen duidelijke keuze wordt gemaakt om de raad de keuze voor te leggen om zoekgebieden vast te stellen dan neemt de provincie met de gemeente die dit wil de regie.

Belangrijke kanttekening bij dit voorstel is dat na eventuele vaststelling van zoekgebieden in colleges en raden uiteraard deze zoekgebieden en initiatieven die daarbinnen ontstaan getoetst worden aan de uitkomsten van de plan-MER en aan de nieuwe, nog vast te stellen, afstandsnormen. Net als aan andere toekomstige ontwikkelingen die mogelijk van invloed zijn op de ruimte voor windenergie.

**Afspraken BO 28 oktober 2022**
CB geeft aan dat vanuit de plan-MER van de RES-Regio Twente een regionale afweging op wind gemaakt wordt. Windturbines kan een gemeente daarbij niet zelf ontwikkelen maar zal altijd in overleg met de buurgemeenten moeten plaatsvinden. CB vraagt wat Hof van Twente en Borne nodig hebben om samen het proces te kunnen doorlopen.

CB doet het voorzet om de enquête vanuit Hengelo uit te stellen. In het eerste half jaar van 2023 kunnen we dan de voorbereiding treffen voor een plan-MER voor het gebied door het uitvoeren van een technische studie en in de tweede helft van 2023 samen op te trekken in een plan-MER voor het gezamenlijke gebied. Hierdoor loopt Hengelo een half jaar vertraging op maar dat is het waard om zo Hof van Twente de Borne de gelegenheid te geven om aan het proces deel te nemen.

HS geeft aan dat de gemeente Hof van Twente wil blijven meedenken in het proces. De samenwerking is mooi, maar gaat volgens HS te snel in het RES proces. Maar het is mooi dat gemeenten samen kunnen optrekken. Een MER speciaal voor het gebied is mooi naast de Plan-MER voor de RES-regio. Daarin kunnen de enquêteresultaten meegenomen worden.

MG vindt samen optrekken in de regio belangrijk en is blij met de voorzet van CB. MG heeft geen bezwaar tegen de te houden enquête. Het proces komt dan iets later maar is dan wel zorgvuldig. Dan hebben alle gemeenten voldoende tijd om de raad te informeren. MG ziet het zo dat de plan MER van de RES-regio doorloopt en daarnaast er een MER gedaan wordt in subregionaal verband. Het zou goed zijn wanneer we een gezamenlijke raadsbrief maken waarin staat wat we hebben afgesproken, welke stappen we gaan zetten en welke vertraging we dan oplopen.

TdB benadrukt het belang van de subregionale samenwerking. Deze samenwerking dient wel binnen de afspraken van de RES plaats te vinden. De provincie is wel onderdeel van deze afspraken. TdB vraagt hoe dit voorgestelde proces zich verhoudt met de afspraak over het aanwijzen van de zoekgebieden in de RES. Betekent dit proces dan ook dat er op 1 juli 2023 ook zoekgebieden voor de gemeente Hof van Twente en Borne zijn?

CB stelt voor om de afspraken in een gezamenlijke raadsmemo/brief aan onze raden waarin we het proces schetsen aangaande het windtraject A35.

HS zegt dat de gemeente Hof van Twente met deze afspraak uit de voeten kan.

MG vraagt wat het verschil is met de regionale Plan-MER , daarin zitten toch ook de zoekgebieden? TdB geeft aan dat daarin alleen de vastgestelde zoekgebieden zitten.

CB geeft aan dat het verdiepende onderzoek meegenomen wordt in de plan-MER voor de subregio. In het verslag van dit overleg nemen we de juiste verhouding tussen de regionale plan MER en de gezamenlijke studie op:

1. De gezamenlijke studie is geen project MER of Plan MER maar een technische studie naar de mogelijkheden van wind in de subregio. Hierin worden de bestaande studies van Hengelo ingebracht.
2. Aanvullend kunnen we dan vervolgens op basis van deze technische studie een plan-MER voor deze subregio oppakken

In de periode van de technische studie (tot 1 juli 2023) wordt de geplande enquête niet uitgevoerd. Daarnaast is het van belang gezamenlijk hierover te communiceren.

HS wil nog de volgende passage in de voorbereidende memo voor dit overleg aan de orde stellen:

*Essentieel vertrekpunt hierbij is dat we allen beseffen dat het niet gaat over de OF-vraag (we weten dat er windmolens komen in het A35-gebied mits de aan de (nieuwe landelijke) afstands/milieurichtlijnen uit Den Haag wordt voldaan voor gezondheidseffecten en milieueffecten), maar dat we deze verkenning doen om de HOE-vraag met elkaar te beantwoorden. Hoe willen we regie voeren op de komst van windturbines, gegeven de verschillende lokale vertrekpunten, gegeven het alternatief dat de provincie regie gaat voeren en gegeven de afspraak in de RES 1.0 om uiterlijk 1-7-23 voldoende zoekgebieden aangewezen te hebben?*

Hij wil daarbij de kanttekening maken dat als het volgens de nadere normen en onderzoeken niet kan dan komen ze er niet. Hs geeft hierbij aan dat de gemeente wellicht windmolens niet kan tegenhouden, als we dat als gemeente zouden willen, daar de provincie (of we nu wel of geen zoekgebieden hebben) haar bevoegdheden dan maximaal zal inzetten.

TdB geeft aan dat als het op grond van het technische onderzoek mogelijk is om windmolens te plaatsen en een gemeente geen beleid heeft dan toetst de provincie aan de eigen ruimtelijke kaders en als het daarbinnen past moet de provincie de gevraagde vergunning verlenen.

MG stelt samenvattend: als we als gemeente willen sturen dan moeten we beleid vaststellen.

**Afspraken**

1. Hengelo stelt de geplande enquête uit tot 1 juli 2023
2. De gemeenten Hengelo, Hof van Twente, Borne en de provincie starten begin 2023 een gezamenlijke technische studie naar de mogelijkheid van grootschalige opwek van duurzame energie door wind in het gebied A35.
3. Wanneer uit de technische studie blijkt dat er mogelijkheden voor windturbines in het gebied zijn, werken de 3 gemeenten samen om te komen tot zoekgebieden.
4. Dit proces resulteert indien nodig, in een plan-MER, los van de plan-MER RES Twente voor dit gebied dat start zodra de technische studie gereed is. Voorafgaand aan een plan-MER onderzoek wordt de opgestelde vragenlijst uitgezet rondom locaties die uit de technische studie komen voor windturbines. De gemeente Hengelo brengt de al vastgestelde zoekgebieden in dit onderzoek in.
5. De afspraken worden in een gezamenlijke brief van de drie gemeenten en de provincie aan de raden en PS kenbaar gemaakt.
6. In de tussentijd informeren de portefeuillehouders hun colleges.